

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Πρόγραμμα επικαιροποίησης γνώσεων αποφοίτων ΑΕΙ στην

“οργάνωση, διοίκηση τουριστικών επιχειρήσεων και στην προώθηση τουριστικών προορισμών”

11^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ, ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ

Συγγραφική Ομάδα:

Δρ. Δωροθέα Παπαθανασίου-Zuhrt, Ερευνήτρια Πανεπιστημίου

Δρ. Σοφοκλής Σκούλτσος, Ερευνητής Πανεπιστημίου Αιγαίου

Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς

Η έννοια της πολιτισμικής κληρονομιάς

Η πολιτιστική κληρονομιά ορίζεται ως «το συνολικό πνεύμα ενός λαού, όπως αυτό εντυπώνεται στις αξίες, στις δράσεις, στα έργα, στους θεσμούς, στα μνημεία και στις τοποθεσίες του» Unesco (2005).

- Η κληρονομιά περιλαμβάνει μια σειρά από χαρακτηριστικά και στοιχεία, που επιθυμούμε να διατηρήσουμε από το φυσικό και το δομημένο περιβάλλον, καθώς και άυλα αγαθά με υψηλή πνευματική, ιστορική, θρησκευτική και συμβολική αξία.
- Τέλος η κληρονομιά διαμορφώνει προσωπικές και πολιτιστικές ταυτότητες και συνιστά συνεκτικό δεσμό για ολόκληρες κοινωνίες, επιτρέποντας στα μέλη της να κατανοήσουν τον εαυτό τους, διαφυλλάσσοντας το περιβάλλον τους και τη πολιτιστική τους πολυμορφία, αλλά και να αυτοπροσδιοριστούν απέναντι στους “Άλλους” εκτιμώντας τη διαφορετικότητα τους.

Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς

- Πολιτισμικές Αξίες

Είναι τα «Κοινόχρηστα κληροδοτήματα» όπως τα ονόμασε ο Lowenthal, τα οποία έχει κληρονομήσει η ανθρωπότητα μέσα από το πέρασμα της ιστορίας, έχουν διττό χαρακτήρα: το φυσικό περιβάλλον από τη μια και τις άνωρωπινες δημιουργίες ή επεμβάσεις από την άλλη, ιδωμένες μέσα από το πρίσμα μιας αγαστής συνεργασίας και άμεσης αλληλεπίδρασης.

Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς

- Πολιτισμικοί Πόροι

Είναι τα «Κοινόχρηστα κληροδοτήματα» όπως τα ονόμασε ο Lowenthal, τα οποία έχει κληρονομήσει η ανθρωπότητα μέσα από το πέρασμα της ιστορίας, έχουν διττό χαρακτήρα: το φυσικό περιβάλλον από τη μια και τις άνωρωπινες δημιουργίες ή επεμβάσεις από την άλλη, ιδωμένες μέσα από το πρίσμα μιας αγαστής συνεργασίας και άμεσης αλληλεπίδρασης.

Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς

Πολιτισμικοί Πόροι

Οι πολιτιστικοί πόροι αποτελούν φυσική ή αξιοπρόσεκτα στοιχεία της ανθρώπινης δραστηριότητας έτσι όπως καταγράφηκε στο παρελθόν, τα οποία ανεξαρτήτως της σημασίας τους βρίσκονται σε άμεση σχέση με τον τόπο παραγωγής τους. Οι πολιτιστικοί πόροι περιλαμβάνουν απτά χαρακτηριστικά, επενδεδυμένα με την άυλη υπόσταση παραδοσιακών πολιτισμικών αξιών.

Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς

Κατηγορίες Πολιτισμικών Πόρων

- Τους πόρους φυσικής κληρονομιάς
- Τους πόρους που ανήκουν στο ανθρωπογενές περιβάλλον
- Τους πόρους πνευματικής κληρονομιάς

Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς

Πόροι Φυσικής Κληρονομιάς

- Η UNESCO ορίζει ως πόρους φυσικής κληρονομιάς, “όλα εκείνα τα στοιχεία ή τα χαρακτηριστικά που διαμορφώνονται από φυσικούς ή/και βιολογικούς σχηματισμούς, τα οποία έχουν ξεχωριστή παγκόσμια αξία είτε από αισθητική ή από επιστημονική άποψη.
- Επίσης όλους τους τόπους γεωλογικού και φυσιολατρικού ενδιαφέροντος που βρίσκονται σε συγκεκριμένες οριοθετημένες θέσεις και αποτελούν το βιότοπο απειλούμενων ειδών, ζώων και φυτών με εξαιρετική παγκόσμια επιστημονική σημασία και χρίζουν προστασίας.
- Τέλος όλες οι τοποθεσίες ή μεμονωμένες περιοχές του φυσικού περιβάλλοντος που διακρίνονται για την εξαιρετική τους βιοποικιλότητα την συμβολή τους στην παγκόσμια υγεία, αλλά και την σημασία τους από επιστημονική άποψη ή από φυσικό κάλλος”.

Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς

Παραδείγματα Πόρων Φυσικής Κληρονομιάς στην Ελλάδα

- Δύο πανέμορφα απολιθωμένα δάση στην Ελλάδα ένα στο Σίγρι, στο νησί της Λέσβου και το άλλο στο Νόστιμο Καστοριάς
- Η θαλάσσια χελώνα Καρέτα-Καρέτα στο νησί της Ζακύνθου
- Η Μεσογειακή φώκια στα νερά της Αλοννήσου

Ταξινόμηση πόρων φυσικής κληρονομιάς ως τουριστικά αξιοθέατα

ΠΟΡΟΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ			
ΠΟΡΟΙ	ΑΝΑΨΥΧΗ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ
Εξοχή			
Παραλίες			
Εθνικοί δρυμοί			
Μετροπολικά πάρκα			
Δάση			
Φάρμες			
Σπήλαια			
Βοτανικοί κήποι			
Θαλάσσια οικοσυστήματα			
Θεματικά πάρκα			
Τοπία			
Περιοχές γεωλογικού ενδιαφέροντος			
Κοιλάδες			
Φαράγγια			
Μονοπάτια			
Φυσικά καταφύγια			
Προστατευόμενες περιοχές			
Υγροβιότοποι			
Τοποθεσίες θέασης και παρατήρησης ζώων και πουλιών			
Πάρκα άγριας ζωής			
Ζωολογικοί κήποι			
Μουσεία φυσικής ιστορίας/εκθέσεις			
Λίμνες			
Οάσεις			
Έρημοι			

Ανθρωπογενείς Πολιτιστικοί Πόροι

Ορισμός Ανθρωπογενών Πολιτιστικών Πόρων

Τα έργα του ανθρώπου ή ο συνδυασμός έργων της φύσης και του ανθρώπου, καθώς και τόποι όπως αρχαιολογικοί χώροι που έχουν ξεχωριστή σημασία από ιστορική, αισθητική, εθνολογική ή ανθρωπολογική άποψη θεωρούνται ως περιοχές παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς (UNESCO, 2005, άρθρο 1).

Ανθρωπογενείς Πολιτιστικοί Πόροι

Χαρακτηριστικά Ανθρωπογενών Πολιτιστικών Πόρων

- Αεικίνητες και αναντικατάστατες ιδιότητες ικανές να μετατρέψουν ένα τόπο σε δημοφιλή τουριστικό προορισμό.
- Η οπτική, ακουστική, σωματική, συναισθηματική και διανοητική διάσταση, των ανθρωπογενών πολιτιστικών πόρων χρησιμοποιεί τις πέντε αισθήσεις για τη δημιουργία πέντε κοινωνικά προσδιορισμένων αισθήσεων: εκείνες του τόπου, του χρόνου, του ανήκειν, της υπερηφάνειας και τέλος της κληρονομιάς.

Τύποι Ανθρωπογενών Πολιτιστικών Πόρων και οι χρήσεις τους

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	
ΜΟΝΑΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΘΕΛΓΗΤΡΑ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ
Τοπία με ισχυρό χαρακτήρα	Δημιουργούν έντονη συναισθηματική φόρτιση λόγω της περιέργειας ή της μοναδικότητάς τους
Ασυνήθιστα Τοπία	Φυσικά τοπία που προκαλούν θαυμασμό ή σεβασμό
Τοπία στοχασμού	Φυσικά τοπία που προσφέρονται για στοχασμό, διαλογισμό ή πνευματική ανάταση
Ιερά τοπία	Χώροι που έχουν εμπνεύσει την γέννηση πνευματικών ιδεών ή χρησιμοποιούνται για θρησκευτικές πρακτικές
Ιστορικά τοπία	Τόποι που έχουν συνδεθεί με πράξεις και γεγονότα της τοπικής ιστορίας
Πολιτιστικά τοπία	Συνδέονται με πολιτιστικές πρακτικές σε τοπικό επίπεδο
Ιστορίες προφορικής κληρονομιάς	Μύθοι, ιστορίες, ήθη και έθιμα της που βοηθούν στην κατανόηση και στην εκτίμηση του τόπου
Εικόνες και καλλιτεχνικές εκφράσεις	Έχουν συνδεθεί με την διαμόρφωση προτύπων, εθνικών αντιλήψεων και την εκτίμηση ενός συγκεκριμένου τοπίου ή τύπου τοπίου

Ανθρωπογενείς Πολιτιστικοί Πόροι

Ορισμός Κινητής Πολιτισμικής Κληρονομιάς

- Η κινητή κληρονομιά αφορά σε φυσικά ή κατασκευασμένα αντικείμενα και συλλογές πολιτιστικής σημασίας, συνήθως προϊόντα των ανθρώπινων δεξιοτήτων με συμβολική και αισθητική αξία.
- Η κινητή κληρονομιά περιλαμβάνει από σημαντικά αντικείμενα καθημερινής χρήσης, μέχρι αντίκες και μπορεί να αφορά σε ένα μεμονωμένο αντικείμενο, μια ομάδα αντικειμένων ή μια ολόκληρη συλλογή

Ανθρωπογενείς Πολιτιστικοί Πόροι

Μέτρα Διατήρησης & Ανάδειξης Πόρων Κινητής Πολιτισμικής Κληρονομιάς

1. Περιορισμένη και ελεγχόμενη φυσική πρόσβαση στα αντικείμενα ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος φθοράς, βλάβης, όχλησης ή κλοπής τους
2. Ενδεχόμενη αποθήκευση σημαντικών αρχείων και εγγράφων σε ασφαλές μέρος για μελλοντική έρευνα
3. Διασφάλιση της αποθήκευσης στοιχείων και αντικειμένων σε άλλο κτίριο ή χώρο, κατά τη διάρκεια εργασιών συντήρησης
4. Απομάκρυνση μικρών και πολύτιμων αντικειμένων για την προστασία τους, κατά τη διάρκεια εργασιών συντήρησης
5. Αναλυτική καταγραφή των εργασιών συντήρησης, με τήρηση σημειώσεων και λήψη φωτογραφιών πριν και μετά το πέρας των εργασιών.
6. Καταχώρηση και αποθήκευση αυτών των αρχείων στο συνολικό φάκελο τεκμηρίωσης
7. Αναζήτηση της συμβολής εμπειρογνομώνων και συντηρητών τέχνης ή μουσείων πριν από την εφαρμογή εργασιών αναπαλαίωσης και συντήρησης
8. Αποφυγή βαψίματος ή προσθήκης νέων τμημάτων ως μέρος της επισκευαστικής προσπάθειας ή των εργασιών συντήρησης, οι οποίες ενδεχομένως να βλάψουν ή να καταστρέψουν τα αρχικά υλικά

Ανθρωπογενείς Πολιτιστικοί Πόροι

Ορισμός Υλικής Πολιτισμικής Κληρονομιάς

Η υλική κληρονομιά πρέπει να νοηθεί ως έκφραση της τοπικής τεχνογνωσίας και του τρόπου ζωής η οποία συνιστά την ταυτότητα ενός συγκεκριμένου προορισμού.
(Moreno, Santagata και Tabassun, 2004)

Ανθρωπογενείς Πολιτιστικοί Πόροι

Ορισμός Ψηφιακής Κληρονομιάς

- Οι πόροι της ανθρώπινης γνώσης ή έκφρασης, είτε αυτές είναι πολιτιστικές, εκπαιδευτικές, επιστημονικές και διοικητικές, ή αφορούν σε τεχνικά, νομικά, ιατρικά και άλλα είδη τεκμηρίων, τα οποία ψηφιοποιούνται, ή μετατρέπονται σε ψηφιακή μορφή από τις υπάρχουσες αναλογικές μορφές στις μέρες μας (UNESCO 2003).
- Τα ψηφιακά τεκμήρια περιλαμβάνουν κείμενα, βάσεις δεδομένων, ακόμα και κινούμενες εικόνες, ήχο, γραφικά, λογισμικό και ιστοσελίδες, μια γκάμα μορφών η οποία συνεχώς διευρύνεται.